

## Informe sobre els desnonaments de famílies vulnerables a la ciutat de Barcelona: 2020 i primer semestre del 2021

### 1. Context

Aquest informe analitza les dades recollides per la Unitat Antidesnonaments i les oficines d'habitatge de l'Ajuntament de Barcelona durant l'any 2020. L'objectiu principal d'aquesta unitat és evitar que es produeixin desnonaments gràcies a la mediació prèvia o durant el mateix desnonament. Aquesta mediació i acompanyament són clau per ajudar les famílies a superar la brutalitat, la por i l'ansietat que suposa passar per un procés de desnonament.

Per fer aquesta mediació, la Unitat Antidesnonaments, conjuntament amb les oficines d'habitatge, disposen de tota una sèrie d'instruments legals, econòmics i socials que donen suport a les persones en risc de perdre l'habitatge. Per això, abans d'arribar a una "mediació a la porta", és a dir, en el moment precís en què es duu a terme el desallotjament, és important haver dut a terme aquesta tasca de prevenció i mediació. Les tasques de mediació s'apliquen cas per cas i ofereixen solucions adaptades a les particularitats tant de les propietats com de les persones o famílies que s'enfronten al desnonament.

La Unitat Antidesnonaments es va crear el 2015 per reforçar la mediació municipal, i ja ha mediat en més de deu mil situacions.

La pandèmia de la covid-19, que ens ha colpejat durant l'any 2020, ha obligat el servei a desenvolupar noves estratègies i utilitzar eines diferents de les habituals per atendre les situacions de pèrdua d'habitatge. Un canvi fonamental durant aquest període han estat els canvis normatius i les diverses moratòries que ha anat aprovant el Govern de l'Estat des del 14 de març fins a l'actualitat. És important puntualitzar que les moratòries no eviten els processos de desnonament, sinó que les famílies afectades poden sol·licitar al jutjat que s'apliquin per tal d'aconseguir un ajornament del desnonament —ajornament que, en el millor dels casos, pot mantenir-se fins a aconseguir un real·lotjament digne, però que moltes vegades es limita a un període curt de temps, fins que el jutjat torna a fixar una nova data de desnonament.

A continuació fem un resum cronològic dels canvis normatius:

- **14 de març - 3 de juny: aturada dels desnonaments gràcies a la suspensió dels terminis processals (RD 463/2020).** A partir del 4 de juny es reactiven els desnonaments penals, però no els civils fins al 13 de setembre.



- **14 de setembre - 22 de desembre (RDL 11/2020): moratòria de desnonaments de lloguers en casos de vulnerabilitat vinculada a la covid.** Aquesta moratòria va tenir una incidència mínima en els desnonaments a Barcelona.
- **23 de desembre - 9 d'agost (RDL 37/2020):** allargament de la moratòria anterior (RDL 11/2020) per allargar-la fins a la finalització de l'estat d'alarma (posteriorment es fa una nova pròrroga amb el RDL 8/2021, i s'allarga la moratòria fins el proper 9 d'agost de 2021). EL RDL 37/2021 introdueix canvis significatius respecte al RDL 11/2020, tal com va reclamar l'Ajuntament de Barcelona als informes publicats a l'octubre del 2020: [“Desnonaments de persones en situació de vulnerabilitat durant la pandèmia” \(Barcelona, 14 de setembre - 23 d'octubre de 2020\)](#) i [“Resum de les actuacions en els desnonaments de persones en situació de vulnerabilitat” \(període: 14 set. - 23 oct. 2020\)](#). Els canvis principals són els següents:
  - **Incorporació de nous perfils susceptibles d'acollir-se a la suspensió del desnonament:** acabament de contractes de lloguer, i persones que viuen sense contracte en un habitatge d'un gran tenidor.
  - A diferència del decret anterior, en què la vulnerabilitat es limitava a situacions que es derivessin directament de la covid-19, el nou decret **dona cobertura a situacions de vulnerabilitat prèvies i posteriors a la pandèmia**, tal com havia reclamat l'Ajuntament diverses vegades.

A mitjan 2020, des de l'Ajuntament de Barcelona s'ha impulsat un nou **programa de mobilització d'habitatges d'ús turístic (HUT) cap al lloguer social**, amb l'objectiu de millorar les condicions d'habitabilitat de famílies en llista d'espera d'un lloguer social (Mesa d'Emergències) que, fins aquell moment, estaven reallotjades en recursos temporals d'urgència. En concret, s'ha prioritzat l'adjudicació d'HUT per a famílies amb menors d'edat allotjades en pensions. Actualment el programa ha permès llogar **130 apartaments turístics en què s'allotgen 320 persones en situació d'emergència d'habitatge** (el 46%, menors).

A banda, durant l'any 2020 es va incrementar notablement el pressupost municipal destinat a les ajudes al pagament del lloguer, per fer front a les dificultats econòmiques de moltes famílies derivades de la pandèmia, **amb un increment del 37%**, passant dels 38 M€ del 2019, als 52 M€ del 2020, que va arribar a 24.030 persones.

## 2. Metodologia

Aquest informe analitza les dades de les 1.668 unitats de convivència en situacions de risc de pèrdua d'habitatge que van arribar per primera vegada a les oficines d'habitatge durant l'any 2020. Les situacions de risc d'aquestes persones es troben en diferents estadis com; haver començat a deixar de pagar, que els hagin notificat l'inici del procés de desnonament o fins i tot amb ordre de desnonaments. Es tracta de 4.418 persones, el 32,2% de les quals són menors d'edat.

**També s'han utilitzat les dades recopilades per la Unitat Antidesnonaments de les 1.740 ordres de desnonaments en les quals hem mediat al llarg del 2020** (moltes d'aquestes persones ja havien arribat als nostres serveis d'habitatge durant anys anteriors), amb les quals s'ha arribat a acord o s'ha fet assistència a porta, i se n'ha aconseguit aturar el 90%.

## 3. Anàlisi

L'any 2020 el volum d'unitats de convivència **en situació de risc de pèrdua d'habitatge ateses pels serveis municipals ha disminuït d'un 27%** respecte a l'any 2019. Alhora, es produeix una **disminució del 47% en les ordres de desnonaments que s'han dictat i hem hagut de mediar durant l'any 2020**, respecte a l'any anterior. Aquesta disminució del 47% s'explica per les mesures preses a partir de la declaració de l'estat d'alarma per la suspensió dels terminis processals (RD 463/2020), que va fer que estiguéssim 6 mesos sense desnonaments civils. D'altra banda, les noves eines legals generades amb les moratòries han facilitat, en molts casos, la mediació.

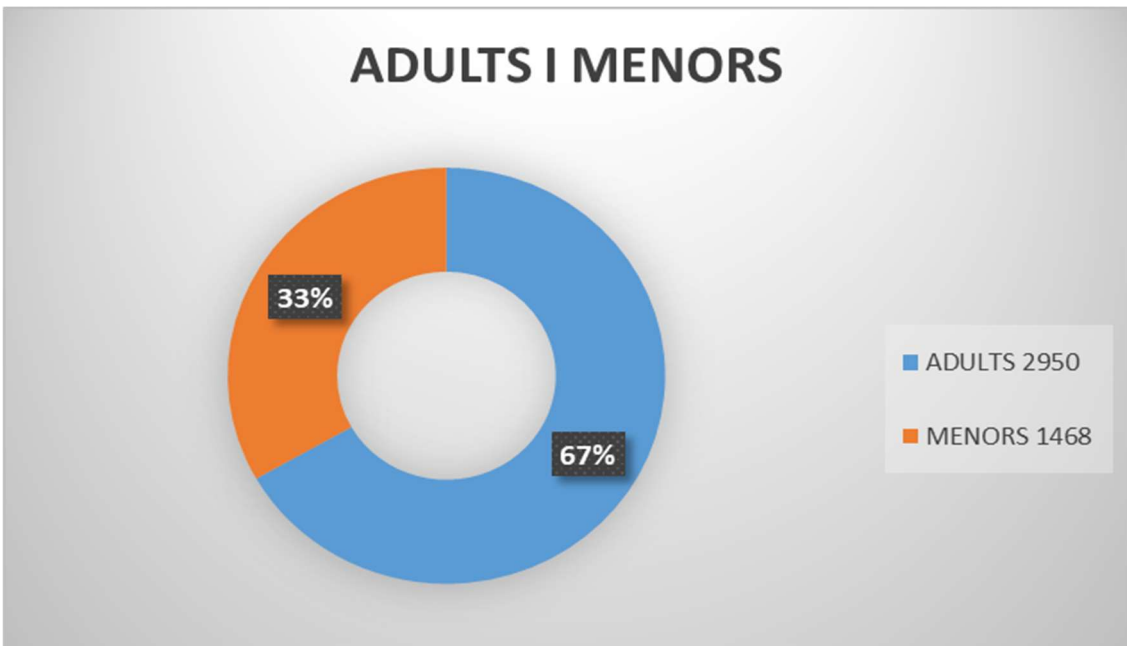
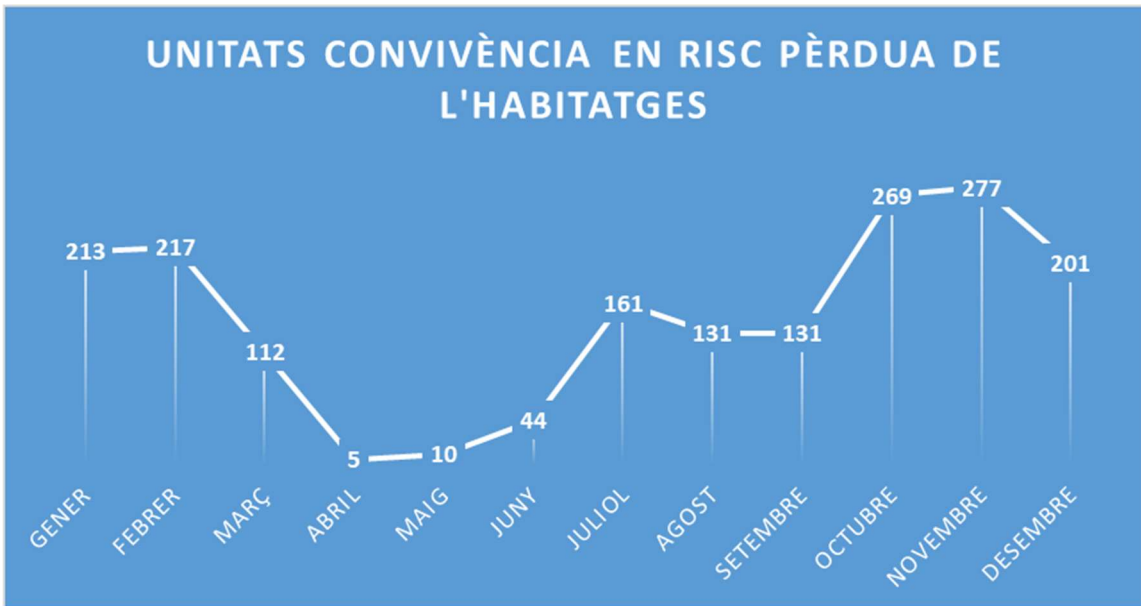
El nombre total d'unitats de convivència ateses pels serveis d'habitatge durant l'any 2020 ha estat de 3.894.

Les dades de desnonaments del primer semestre del 2021 en els quals han intervingut els serveis municipals d'habitatge mostren un increment important, tornant a xifres pre-pandèmia (2019). En concret, hem tingut coneixement de 1.588 desnonaments assenyalats durant el primer semestre del 2021, el 91% dels quals s'han aturat gràcies a la mediació municipal. D'aquests, el 84,5% s'han aturat abans del dia del desnonament i el 15,5% el mateix dia, a porta, amb l'assistència de la Unitat Antidesnonaments i la mobilització veïnal. Tendència que ja apuntàvem a [l'Informe sobre els desnonaments de famílies vulnerables a la ciutat de Barcelona](#), del 18 de gener al 28 de febrer de 2021.

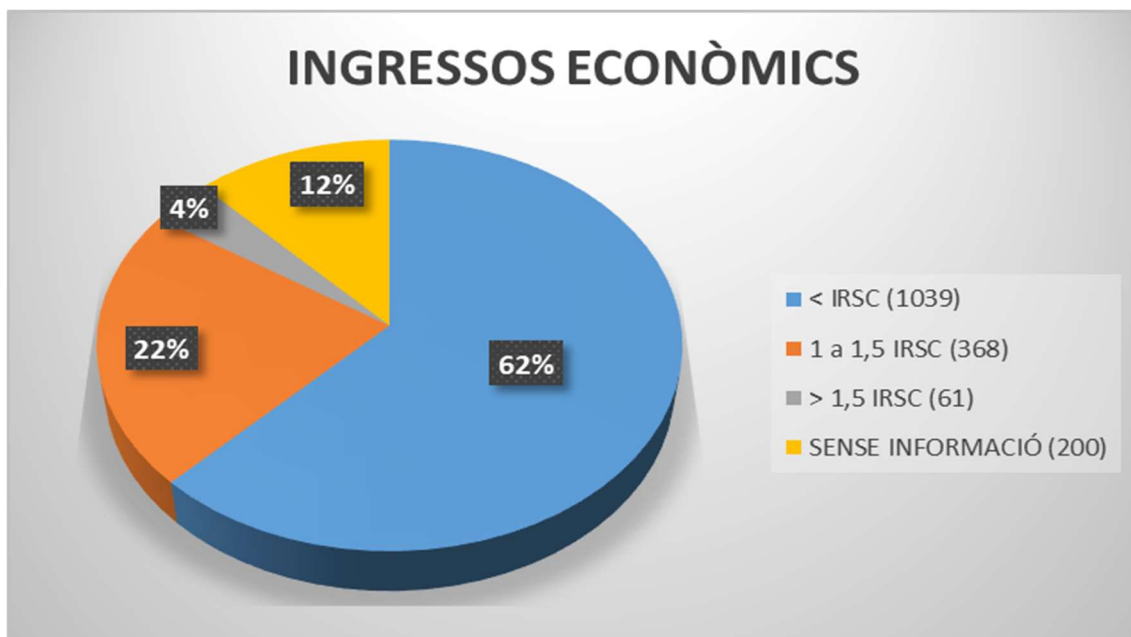
### Dels 1.668 casos nous atesos durant el 2020

Suposen **4.418 persones ateses per primera vegada l'any 2020 pels serveis d'habitatge**, el 50,5% dones i el 49,5% homes. Especialment rellevant és el volum de menors d'edat

en aquestes llars: 1.468, és a dir, el 33,2% del total de les persones en risc de perdre el seu habitatge.



- Pel que fa als **ingressos econòmics**, és destacable que el 62% de les llars viuen amb menys de 569,12 €/mes (menys d'una vegada l'IRSC) i el 22% amb menys de 1.138 € (menys de dues vegades l'IRSC).



- El 97,8% del total de llars són ateses també pels serveis socials de l'Ajuntament.
- El règim de tinença del **53,4% és lloguer** i el 31,6% són precaris.
- **Tipus de propietat: en el 45% dels casos la propietat és d'un gran tenidor** (persona física o jurídica amb més de 15 habitatges en propietat) i el 47% són **petits tenidors** (SL incloses, ja que les empreses que tenen 15 o menys habitatges també es consideren petits tenidors).
- Des dels diversos serveis de **les oficines d'habitatge es van fer un total de 35.975 atencions, 8.638 de les quals van ser assessoraments jurídics.**

#### 4. Conclusions

Les dades analitzades corresponents al 2020 són esfereïdores, els serveis municipals d'habitatge van atendre i acompanyar 3.894 famílies en risc de perdre la seva llar en plena pandèmia. Però la situació actual és encara més greu, atès que el nombre de desnonaments assenyalats només durant el primer semestre de l'any 2021 (1.588) s'apropa als 1.740 assenyalats durant tot l'any 2020.

A les portes de l'acabament de la moratòria estatal de desnonaments, estem davant unes dades alarmants que tornen a posar de manifest qüestions ineludibles si volem garantir el dret a l'habitatge per a persones en situació de màxima vulnerabilitat.

L'allargament de la moratòria que acaba el 9 d'agost és imprescindible. Malgrat no tractar-se d'una mesura que propiciï canvis estructurals, és una eina imprescindible per evitar una allau de desnonaments que podria deixar moltes persones en situació de molta vulnerabilitat al carrer. No podem oblidar que el 62% de les unitats de convivència

ateses pels serveis d'habitatge tenen uns ingressos inferiors a l'IRSC (569,12 euros mensuals), que tenim xifres de contagis encara preocupants, amb una situació econòmica fràgil i precària per a moltíssima gent i uns equips municipals d'habitatge i de serveis socials esgotats després d'un any d'atencions duríssimes. Caldria introduir-hi els canvis necessaris perquè la seva aplicació per part dels jutjats sigui absolutament garantista, prioritant la protecció de les persones afectades pel desnonament en cas de dubte o manca d'informació.

L'actual moratòria és totalment insuficient per fer front a la situació d'emergència d'habitatge crònica que afecta milers de persones a l'Estat. Abordar definitivament el problema de l'habitatge depèn de reformes estructurals que vagin a l'arrel del problema i proporcionin solucions efectives i estables. Des de l'Ajuntament de Barcelona estem fent esforços ingents per crear una infraestructura pública d'habitatge de lloguer social i assequible. Més enllà de l'increment en les ajudes al lloguer o la creació i el reforç dels equips destinats a atendre l'emergència d'habitatge. En l'actualitat, i amb un gran esforç, l'Ajuntament de Barcelona té més de dos mil habitatges en construcció o a punt d'iniciar-se. Alhora, continuem apostant per la compra intensiva d'habitatges al mercat, prop de mil habitatges els darrers sis anys. En vuit anys pràcticament haurem doblat el parc públic que hi havia a la ciutat l'any 2015. Però l'Administració, amb menys pressupost i menys competències, no pot liderar en solitari l'aposta per l'habitatge públic de lloguer. És imprescindible que la Generalitat i l'Estat assumeixin més responsabilitats que les que han exercit fins ara.

1. Ampliar el parc públic de lloguer social i assequible és imprescindible, i per fer-ho calen més recursos i la implicació de totes les administracions públiques, però ni la ciutat amb més capacitat pot real·lotjar 3.894 famílies en risc de desnonament cada any. Per això, calen canvis legislatius profunds que facilitin que la gent pugui no perdre casa seva pagant lloguers assequibles i que, en última instància, es puguin dur a terme real·lotjaments dignes.
2. Cal, també, que els serveis municipals puguin tenir coneixement dels casos d'emergència d'habitatge en el moment que existeix la primera demanda d'impagament i que, per llei, s'estableixin processos de mediació preventiva que evitin l'inici d'un procés de desnonament. Tot plegat sense oblidar que la mediació requereix pressupostos perquè pugui ser efectiva, i activar ajuts que complementin el pagament del lloguer o que cobreixin deutes pendents, especialment en els casos de petits propietaris.
3. Calen canvis legislatius per obligar els grans propietaris a corresponsabilitzar-se en la solució definitiva per a les famílies en situació d'emergència d'habitatge i oferir lloguers socials. Aquesta mesura evitaria gairebé el 50% dels desnonaments que actualment tenim a la ciutat i reforçaria l'aposta per un model no especulatiu de l'habitatge.

En un context de pandèmia i crisi, amb un augment de la precarietat preocupant, no ens podem permetre afrontar un tsunami de desnonaments sense fer canvis estructurals. La Generalitat i l'Estat han de passar de les paraules als fets. És necessari un pla de xoc urgent que comporti un augment pressupostari, la paralització de tots els desnonaments de grans tenidors i famílies vulnerables i l'obligació de fer un lloguer social, regular els preus del lloguer i apostar definitivament per l'impuls quantitatiu i qualitatiu de l'habitatge públic.

Quedar-se immòbil, gesticular i fer grans declaracions no aturarà el tsunami de desnonaments que ja tenim a sobre. Això només afegirà més frustració, dolor i incomprensió en la nostra societat. Com a mesura de mínims cal que el Govern de l'Estat allargui la moratòria i que les mesures estructurals per solucionar el problema de l'habitatge en concretin, en part, en una nova ley de vivienda estatal. En definitiva necessitem que l'Estat i la Generalitat exerceixin les seves competències en matèria d'habitatge per garantir un dret bàsic.

Com sempre, des de l'Ajuntament de Barcelona, ens oferim a compartir la nostra expertesa i treballar coordinadament amb l'Estat i la Generalitat.